

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

15. de Satisfactione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

24 Si complex peccati confessario licentiam dedit, tunc potest alterum complicem speciatim examinare, si licentiam non accepit, tantum generatim quærere debet, vtrum aliud præterea peccatum admisserit, quod animum grauet. Tunc autem etiam speciatim interrogare per notitiam illam sacramentalem non impeditur, si tale peccatum sit, de quo alius eiusdem conditionis personas interrogare solet.

Si confessarius non ex confessione complicis, sed extra confessionem, ex aliorum fideli relatione peccatum pœnitentis cognouit, plerunq; speciatim examinare potest, imò etiam debet, negantem tamen absoluere cogitur, cum cogitare debeat vel alteri confessum esse, vel ob periculum iam confiteri non posse, aut eos, qui retulerunt, mentitos fuisse: siquidem *in pœnitentia foro credendum est: confitenti sicuti contra se, ita & pro se.* Quod si confessarius criminis notitiam, etiam extra confessionem manifestam habeat, v.c. oculis fuit vidit hominem furantem, audiuit blasphemantem, adeoque omnibus circumstantiis consideratis, animaduertat confitentem, qui peccatum illud negat, dispositum non esse, sed simulatorem egregium, tunc absolutionem illi negare debet, ob honorem sacramenti.

C A P. XV.

De satisfactione.

Satisfactio (accepta pro compensatione) distinguitur à restitutione seu damni illati compensatione. Restitutio enim consistit in rebus, quia per eam res ablata vel eadem, vel in æquivalente restituitur. Satisfactio autem potius in actionibus consistit, quia per eam iniuria in personam redundans,

CONTRA

Contraria actione v. c. humili petitione veniæ, honoris exhibitionem, &c. compensatur.

Pro culpa mortali & correspondente pœna æterna, Deo satisfacere non possumus ex condigno (quippe peccato mortali infinitam malitiam continente, & ideò merente pœnam æternam) sed tantum ex congruo, quatenus misericordissimus Deus pro Christi merita, peccatoris pœnitentiâ, siue animi cōuersione, ad culpæ mortalis destructionem acceptat, nosque in gratiam recipit, & reatum pœnæ æternæ gratis remittit.

Possent quidem Deus verè pœnitentibus vniuersum debitum remittere & condonare, sicuti solet illi, qui per baptismum reseruantur, vel martyrium pro ipso subeunt, verum non ita peccata per pœnitentiam semper remitti, vt vniuersa etiam pœna condonetur, sed ita frequentius, vt temporaria aliqua pœna pro peccatis, seu in hac, seu in altera vita vitanda restet: Illustria sunt sacræ scripturæ exempla, Patrum quoque autoritas, & Ecclesiæ vniuersæ persuasio ostendunt. Nam, *Et diuina iustitia ratio exigere videtur, ait Trid. vt aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante baptismum per ignorantiam deliquerint: aliter verò, qui semel à peccati, & demonis seruitute liberati, & accepti Spiritus sancti dono, scientes templum Dei violare, & Spiritum sanctum contristare non reformidant. Et diuinam clementiam decet, ne ita nobis absque vlla satisfactione peccata dimittantur vt occasione accepta peccata leuiora putantes, veluti iniurijs, & contumeliosi Spiritui sancto, in grauiora labamur. Quemadmodum etiam in humanis, qui virum Principem graui iniuria fecit, interdum humili pœnitentia, prece & ex-*

hibitione amoris, veniam delicti imperat, & in amicitiam recipiatur, condonata illi mortis communitate poena: at tamen, ut iustitiae etiam publicae satisfiat, poena illa mortis in aliam mitiorem, temporariam commutatur. Imò hoc ordinarium est, ut si Princeps post latam sententiam mortis, Reo gratiam se praestare dicat, solum censeatur tollere mortis poenam, non item pecuniariam, &c. Et haec veritas confirmatur SS. Patrum testimoniis S. Iustini, exemplo Davidis, Irenaei, exemplo Zachaei, Tertulliani, Cypriani, Origenis, Lactantii, Basilii, Gregorii, Hieronymi, Chrysostomi, S. Augustini.

Quod verò hanc doctrinam Patrum pro friuola aestiment haeretici, negantes, opera bona iustorum esse satisfactoria apud Deum & talem satisfactionem cedere in iniuriam Christi, quippe qui plene pro peccatis omnium satisfecerit, igitur quantumcunque homo peccauerit, credat modò peccata sibi remitti, vel potius non imputari propter Christum, nihil ipsi nocitura esse. Quod haeretici hanc doctrinam falsam esse spargant, id friuolum est & erroneum, quis enim sanæ mentis homo nuper exortis, paucis, obscuris istis homuncionibus fidem habeat? posthabitis antiquorum Patrum clarissimis testimoniis, de relicta totius Christiani orbis prauidicata sententia de operibus iustorum satisfaciendi pro peccatis vim habentibus, ex Christi procul dubio meritis, & passionis eius influente virtute.

- 3 Poena temporalis ignis purgatorii, quatenus à Deo iustissimo iudice pro peccatis in altera vita infligitur, est effectus iustitiae vindictivae, quatenus verò per eam animae infliguntur, non est proprie satisfactio.

satisfactio, sed satisfactio; quia animæ ibi sunt extra
 statum merendi & satisfaciendi: quamobrem non
 attenditur earum dispositio, patiendi voluntas &
 ardentissima charitas; sed solum attenditur quanti-
 tas peccatorum nondum expiatorum, quibus secun-
 dum diuinæ voluntatis dispositionem pœna com-
 mensurata infligitur. Cæterum homines iusti in hac
 vita, sicuti bonis operibus gratiæ augmentum, &
 premium æternum per Christi merita ex condigno
 mereri possunt, ita etiam pro pœna temporali in
 purgatorio luenda ex condigno satisfacere. Et hæc
 satisfactio reducitur ad iustitiam communicatiuam,
 quia supposita Dei promissione & acceptatione, o-
 pus bonum, quod viator in statu merendi, ac satisfac-
 iendi existens, exhibet, est aliquo modo æquiu-
 uens pœnæ in altera vita luendæ. Nam etsi labor ipse,
 ac difficultas operis in hac vita exhibitæ, longè mi-
 nor sit pœna in altera vita luenda; tamè considerato
 statu operantis, & liberè se in hac vita subiicientis
 Deo, longè maiorem vim habet pro peccatis satis-
 faciendi ex Dei gratia, & Christi meritis. Et licet
 opera bona iustorum per se habeant virtutem satis-
 faciendi pro pœna temporali peccatis nostris debi-
 ta, longè tamen magis, & certius satisfactoria sunt,
 quatenus ex Christi institutione à sacerdote pecca-
 tori præcipiuntur, in eum finem, vt per opera im-
 posita virtute sacramenti peccatum etiam secun-
 dum pœnæ reatum destruantur.

Sacerdos pœnitenti sacramentalem pœnitenti- 4
 am imponere debet, partim in vindictam peccato-
 rum tanquam Iudex, partim ad remedium animæ,
 tanquam Medicus, patet ex Trident. Concil. Conc.
 Carthag. Cabilonensi, Conc. Mogunt.

Aaaa 4 Quo

5 Quo loco notandum, qui olim lapsi in graue peccatum, seu mortale frequenter à confessario interdicebatur sacra communio, donec per iniuncta bona opera satisfecissent, vt patet ex Genad. S. Leone, S. Augustino.

NB. Sacerdos operam dare debet, vt quatenus commodè fieri possit, conuenientes medicinas, siue satisfactiones, spectata qualitate imperet: tepidis orationem, iniustis Eleemosynam, intemperantibus ieiunium aliamve carnis afflictionem.

6 Pœnitens obligatur ad acceptandam pœnitentiam, si iusta est, quia clauis sacerdotibus nõ tamen ad soluendum, sed etiam ad ligandum datæ sunt. Ratio verò peti debet ex eo, quod satisfactio sit pars integralis sacramtēi, pertinens ad plenam peccati destructionem. Et si iam sacerdos potestatem habet, vt verè habet pœnitentem ligandi seu obligandi ad opus pœnitentiæ implendam, cõsequens est, quod pœnitens ipsi obedire teneatur. Contrarium tamen sentit Caiet. Nauarr. Sed non placet Laymanno, licet probabilis sit. Nam posita institutione sacramenti pœnitentiæ, ad eius integritatem ac perfectionem spectat Deo pro peccatis commissis ex sacerdotis imperio satisfacere, quod etiam Concilia & Ecclesie traditio confirmare videtur. Ad id verò in praxi inseruire poterit sent. Nauarri, vt confessarius nunquam dimittat pœnitentes sine absolutione, si parati sint aliquam, quantumuis leuiorem, quam peccata mereantur, pœnitentiam acceptare.

Quod si pœnitentia Confitenti nimis grauis, vt difficilis videatur, neq; confessarius eam moderari vel mutari velit, tunc pœnitens saltem grauitè non peccabit, si non accepta absolutione, & alium confessarium quærat.

Obli-

Obligatio implendi pœnitentiam iniunctam, ob 7
 mortale, ex genere suo est grauis sub mortali, nisi
 leuitas materiæ excuset, aut pars pœnitentiæ absque
 contemptu omittatur. Obligatio verò ob iniunctâ
 pœnitentiam ob venialia, & ob mortalia à quibus
 ante e. iam absolutus fuerat, non est sub mortali,
 quia durum videtur fateri, tamen culpa contracta
 leuis sit, tamen obligationem per ea satisfaciendi
 grauem effici posse pro se loquendo. & durum vide-
 tur obligatum esse sub mortali satisfacere pro mor-
 tali, pro quibus semel iniuncta pœnitentia impleta.

Pœnitentia rectius imponitur à sacerdote, ante 8
 sacramentalem absolutionem, cum sit pars sacramē-
 ti materialis, & vt ordo iustitiæ vindicatiuæ melius
 seruetur, si pœnitens satisfactionem prius spondeat,
 quam absoluatur.

Opera quæ in pœnitentiam iniunguntur, debent 9
 esse aliquo modo pœnalia, seu afflictiua, quare ple-
 runq; conuenit esse externa, videlicet, oratio voca-
 lis, ieiunium, elemosyna. Talia enim opera magis
 satisfactoria sunt, quia magis afflictiua, quam inter-
 na, expedit tamen interdum pœnitenti imponere
 pietam aliquam meditationem, considerato statu il-
 lius, v. c. de morte, iudicio, pœnis inferni.

Magis conuenit, vt opera bona, quæ pœnitenti 10
 imponuntur, sint supererogationis, quamuis inter-
 dum non abs re faciet confessarius, si homini v. c.
 negligenti in Missa audiendi, præcipiat Missæ audi-
 tionem, alioquin sub præcepto, frangenti ieiuni-
 um, loco pœnitentiæ, etiam imponat Ecclesiæ ie-
 iunium aliàs mandatum. Si enim, vt aliqui solent,
 tali homini imperes, vt deinceps duas Missas festis
 diebus audiat, difficile obtemperabit, qui antea ne-

Aaaa s que

que vnam audire solebat. Denique magis conuenit, opus bonum imperari, quod ab ipso pœnitente præstandum sit, videlicet, vt ipsemet oret, ieiunet, eleemosynam largiatur.

Quare si eiusmodi opus exequi non possit, liberatur ab obligatione, neque tenetur alium substituere, qui exequatur. Interdum tamen personis debilibus morituris iniungi potest, vt current ab aliis pro tali, v. c. necessitate orari, peregrinari: tunc verò non opus illud, quod ab aliis perficitur, sed ipsa operis procuratio, quæ à pœnitente non sine labore vel sumptu fit, pœnitentiæ sacramentalis rationem habet.

11 Confessarius pœnitentiam imperaturus attendere debet tum ad peccatorum magnitudinẽ, tum ad statum pœnitentis, vnde si pœnitens, ex probabili causa de grauitate pœnitentiæ conqueratur, oportet mutare aut moderari pœnitentiam. Caveat verò sacerdos, ne talem pœnitentiam v. c. grauiora ieiunia &c. iniungat, vnde alii domestici suspensionem commissi criminis concipere possunt. Nec consultum est, vt rudibus & valde occupatis preces quotidianæ vnius anni aut mensis imponantur, sed interdum sub conditione, *quotiescunque in hanc peccati speciem incideris, recites talem orationem*: multum enim id momenti habet ad peccati emendationem: doctis & studiosis quotidianæ preces imponi possunt.

12 Casus aliqui sunt, quibus confessarius leniorem, quam peccata merentur, pœnitentiam imponere debet. 1. Infirma pœnitentis corporis dispositio. 2. magnitudo contritionis. 3. tempus Iubilæi, vel
alte-

alterius indulgentiæ plenariæ, tum enim non cogitur pœnitens, nisi leuiorem pœnitentiam acceptare, quæ se habeat per modum Medicinæ ad tollendas peccatorum reliquias.

Infirmis seu morituris plerunque aliis saltem bonis motus in Deum, suspirium in Deum, inuocatio nominis Iesu, vel si id non possit, mente concipiat, pœnitentiæ loco imperari potest. Deinde moneatur infirmus, vt pœnitentiæ loco ipsam infirmitatem & mortem impendentem Deo offerat in satisfactionem peccatorum. NB. Aliis pœnitentiam loco infirmi grauem iniungere, continet violationem sigilli.

Opus iniunctum in confessione habet vim expere operato delendi pœnam temporalem peccatis debitam iuxta Christi institutionem. Nam satisfactio virtute clauium imperata ac veluti eleuata, est pars sacramenti pœnitentiæ integralis à Christo instituta, vt per eam peccatum perfectè ac integrè videlicet, quoad restantem etiam pœnam, destruat. Ex quo tamen enim sequitur, quod pœnitentia quecumque omnem semper pœnam delet, sed tantò maiorem, quantò & ipsa maior, & pœnitens eam implens melius dispositus est: sicuti etiam sacramenta eò maiorem gratiam sanctificantem conferunt, quo melius suscipiens dispositus est.

NB. Plus valet modica pœnitentia à sacerdote imposita quam magna, quæ spontè assumitur, quia hæc non sicut illa vim sacramentalem habet.

NB. Peccatū veniale, quod aliquis implenda pœnitentia committit, non impedit effectū satisfactionis, vt si quis iniunctas præces negligenter oret. Prob. ex eo, quod suscipiens sacramentū cū affectu peccati venia-

venia-

venialis, fructus gratiæ particeps fiat, sicut dixi supra tract. 4. c. 6. n. 1. Ergo simili ratione implens pœnitentiam, cum peccato veniali particeps efficitur remissionis pœnæ, siquidem neuter fructus provenit ex virtute operantis, sed ex opere operato sacramenti.

15 Qui opus pœnitentiæ in statu peccati mortalis implet, satisfacit quidem præcepto (cò quòd substantiam operis præcepti impleat; modus autem operandi non cadere solet sub præceptum, & licet imperetur modus à confessario, v. c. differendo pœnitentiam, cum substantiam præcepti seruet, solum peccat venialiter ob violatam accidentalem eius circumstantiam:) satisfactionis tamen fructus tunc non consequitur, quia generatim loquendo Deus non acceptat nostram satisfactionem pro pœnis temporalibus, nisi simus in gratia eius constituti, vnde est irreuerentia venialis, si quis in statu mortali pœnitentiam impleat, quia sacramenti aliquam partem indignè suscipit, & ponit obicem consequendi effectus, quæ est remissio pœnæ, remoto tamen postea obice peccati mortalis per novam pœnitentiam, mox ex virtute sacramenti per Christi merita sequitur remissio pœnæ temporalis: vt proinde non necesse sit, recuperato statu gratiæ pœnitentiam repetere.

16 Pœnitentia imperata & acceptata ob causam mutari potest ab eodem confessario, vel altero, si videlicet peccata reseruat non sint: nam omnes sacerdotes, vt vicarii Christi in ordine ad eas personas & ea peccata, in quæ iurisdictionem habent, iudicant, ac proinde in hac re æqualis sunt. Nec est omninò improbabile id fieri posse, tametsi peccata non repetantur

tantur iuxta Nauarr. Sylueſter tamen, Sotus, Valen-
 tia & Suarez docent contrarium, nimirum repeten-
 dam eſſe confeſſionem, ſi altero ſacerdote ignoran-
 te ſtarum confitentis, petatur mutatio pœnitentiæ:
 nam Iudex præſertim ſubordinatus, qualis eſt ſacer-
 dos Chriſti perſonam gerens, congruentem ſenten-
 tiam ferre non poteſt, incognitâ cauſâ: impoſitio
 autem pœnitentiæ pertinet ad iudicialis ſententiæ
 & abſolutionis integritatem. Ergo imponi debet in-
 cognitâ cauſâ, & ſecundum qualitatem ac menſu-
 ram delicti.

Qui impotens factus eſt pœnitentiæ exequendæ, 17
 omnino liberatus eſt. Non enim tenetur loco illius
 aliud bonum opus præſtare: cum non alia, ſed ea de-
 terminata actio, v. c. ieiunium aut Eleemoſyna à
 confeſſario imperata fuerit. Cognoscere autem ac
 declarare, vtrum confeſſor imponendo pœnitenti-
 am errarit, ad quemuis virum probum ac doctum,
 adeoque ipſum pœnitentem, ſi iudicio polleat, per-
 tinere poteſt.

NB. Si pœnitens oblitus ſit, qualis ei pœniten-
 tiâ iniuncta fuerit, etiam tunc ceſſat obligatio im-
 plendi: Si tamen negligentia lata, ſeu mortalis in-
 teruenit, neceſſe erit hoc peccatum confiteri. Ve-
 rum tamen conſultum eſt, vt qui pœnitentiam, præ-
 ſertim grauem oblitus fuit, culpate vel inculpate in
 proxima confeſſione ſimilem (videlicet talem,
 qualis pro grauibus peccatis decerni
 ſolet) à confeſſario iniungi
 ſibi petat.

TRA-